Hypericon oft Sint Jans-cruydt

HYPERICON.
VAN HYPERICON OFT SINT JANS-CRUYDT.
(HYPERICUM PERFOLIATUM L., ST. JANSKRUID OF HERTSHOOI, blz. 101).

Ghedaente. Hypericon of Sint Jans-cruydt komt gemeynlyck met veele spruyten / uytschietselen ende tacken uyt der aerden / eenen voet oft meer hoogh: de bladeren zijn breedachtigh /

DODONAEUS OVER . . . HYPERICON

Sint Janskruid - Hypericum perforatum L.

Kracht ende Werkinghe.

Dit selve cruydt groen met syne bladeren op de wonden gheleyt / brengt die tot heelinghe / ende doet de lick-teeckenen komen: ende het doet dit oock in de verbrand-heyt.

Dus: Voor verwondingen en brandwonden.

Als men de gheheele vrucht gebruyckt opent het de blaes en doet water maken.

Dus: De zaadtoppen zouden urinedrijvend zijn.

Droogh ghestooten / ende opgeleyt / gheneest de vochte ende al te weecke ende verrottende zeeren.

Dus: Poeder geneest slecht genezende wonden en vochtig eczeem.

Dioscorides seght / dat dit cruydt met wyn inghenomen de drij- ende vierdaeghsche koortsen genesen kan.

Hij segt oock / dat het saet / veertig daghen achtereen met eenighen drank ingenomen / de gichte in de heupen gheneest.

Dus: Het zaad zou helpen tegen ischias.

Bijvoeghsel.

Twee dragmen swaer van dat selve saet ghedroncken met warm vleeschsop doet gemakkelyck ter kameren gaen / suyverende alle galachtige vochtigheden / het jaeght af de steenen van de Nieren.

Dus: Zaad met vleesbouillon zou ook laxerend zijn, galdrijvend en nierstenen afvoeren.

Maurice Godefridi

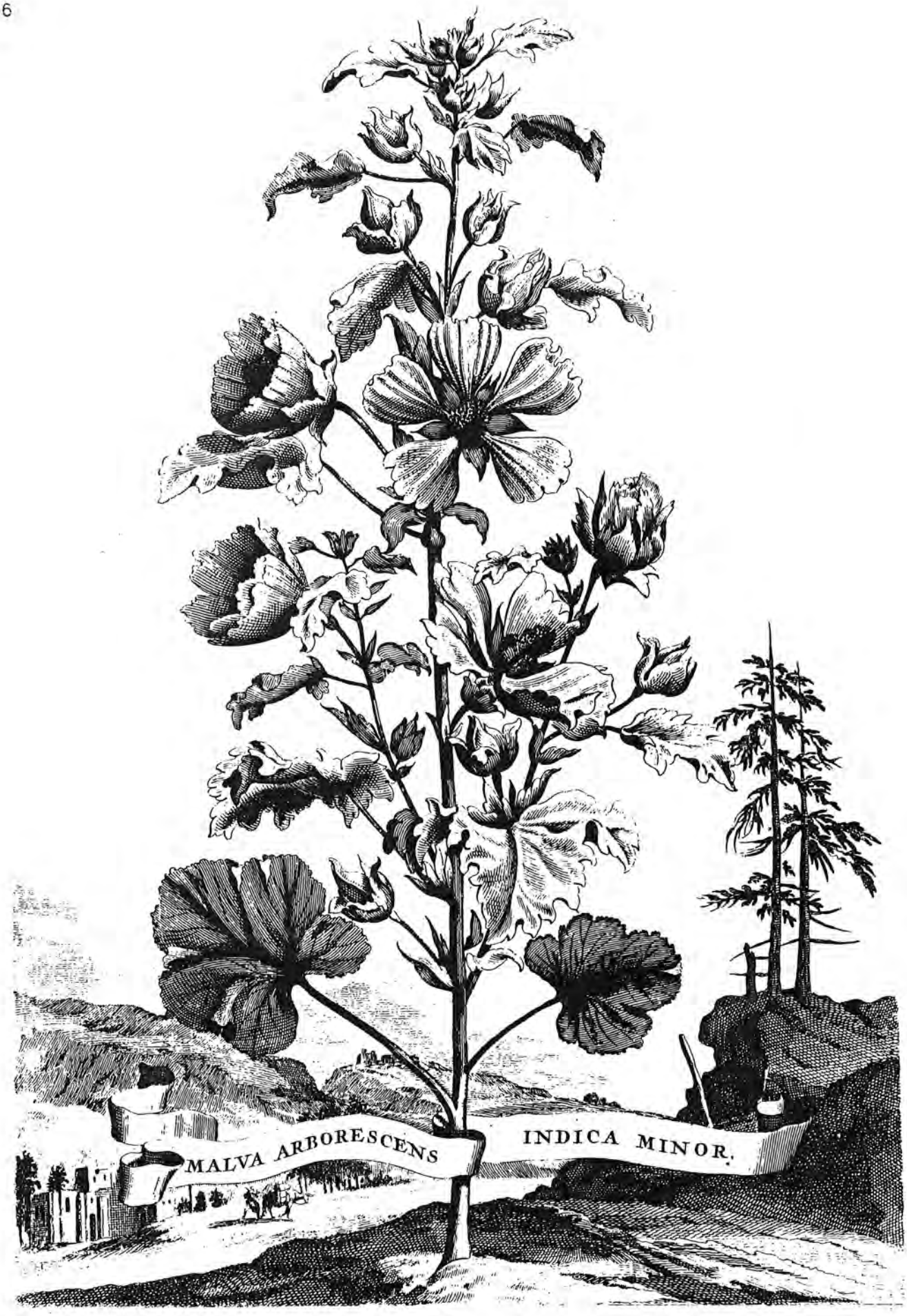
MALVA ARBORESCENS INDICA MINOR.

KUNST EN KRUIDEN

Gij leert mij de taal van de kruiden ...

Gij leert mij de taal van de kruiden,
verbena en marjolein,
de drank van de wereldse bruiden,
de wortel van gal en venijn,

de zalf voor de moeden, die lijden
aan waanzin, liefde en haat;
uit alle weet gij te bereiden
een heul, die in ''t Cruydenboeck' staat.

Dit hebt gij in letters geschreven ...
Maar welk is de juiste maat?
Hoe redt het vergift ons het leven,
hoe weet ik waar 't doodshoofd gaapt?

Uit de dichtbundel 'Yggdrasil' van Julia Tulkens
Uitgeverij Heideland Hasselt - 1962

DE KRUIDENTUIN

Uit het dagboek van de kruidentuin

22 april 1991

Late en strenge nachtvorst!
Al dat nieuwe groen krijgt het hard te verduren.

Mijn Russische Rabarber (Rheum raponticum) met zijn mooie grote blad is slap gaan hangen, verschillende bladeren zijn bevroren; gelukkig zijn de dikke bloemknoppen niet beschadigd.
Deze medicinale rabarbersoort kan duidelijk minder goed tegen de koude als zijn verwant uit de groentetuin.

Ook het nieuwe blad van de Citroenmelisse is tot mijn eigen verbazing volledig bevroren.

Wat me niet verbaast is het bovengronds bevriezen van de Zilverkaars (Cimicifuga), een Noord-Amerikaanse vaste plant die als sierplant en als homeopathisch middel naar Europa is gekomen.
Gelukkig zijn er ook Cimifugasoorten die niet bevroren zijn.
Medicinaal wordt alleen de Cimicifuga racemosa L. gebruikt; als sierplant groeit hier vooral Cimicifuga simplex.

De Aartsengelwortel (Angelica archangelica) stond al stevig in bloei, de bloemen hangen nu onderste boven, die gaan nog raar kronkelen de volgende weken.

Angstig verder lopend zie ik de volgende slachtoffers. De jonge scheuten van het leverkruid en de karmozijnbes.

Gelukkig zijn er méér planten die de vorst volledig overleven!
Opvallend is de Stinkende Gouwe (Chelidonium majus), al volledig uitgegroeid en bloeiend is hij met zijn oranje-gele melksap - een soort antivries - goed bestand tegen vorst.
Hetzelfde principe hanteren de Wolfsmelksoorten, die de laatste jaren als sierplant populair geworden zijn. De kruisbladige wolfsmelk (Euphorbia lathyrus L.) zou mollen uit de tuin houden, echter met wisselend succes, zelf gebruik ik hem meer als sierplant.

De klassieke heesterachtige kruiden zoals tijm, salie en lavendel zijn nog niet echt aan de groei, hebben dus nog geen tere jonge blaadjes die kunnen bevriezen.
Ook de haagbeuken komen laat in blad en dikwijls zeer wisselend. De eerste bladvormende struiken zijn dan ook bevroren, het frisse lentegroen is terug herfstig bruin geworden. De later bladvormenden hebben nergens last van.

Hier gelden de spreekwoorden: 'Beter laat dan nooit' en 'De eersten zullen de laatsten zijn'!

Maurice Godefridi

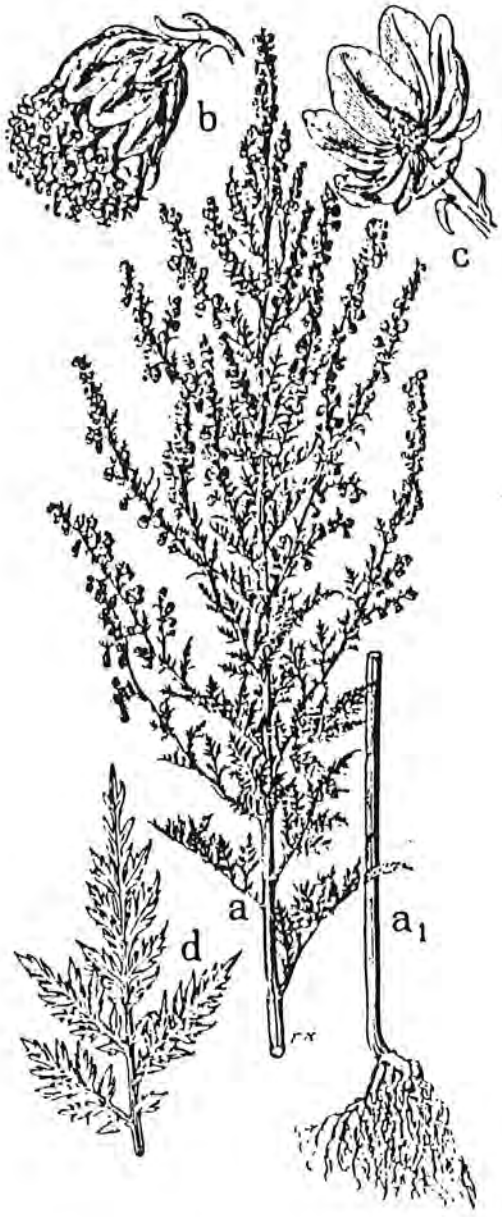

Artemisia annua L. (eenjarige alsem, Fig. 1) behoort tot de Asteraceae. De plant heeft knikkende, min of meer bolvormige bloemhoofdjes die in een wijd vertakte pluim zijn verenigd. De onderste bladen zijn doorgaans 2-3 voudig geveerd en voorzien van langwerpige slippen.
De plant komt oorspronkelijk voor in de gematigde streken van Azië doch ze kan ook als adventief voorkomen in verschillende delen van Europa [4,5].
In oude Chinese geschriften worden waterige extracten van deze plant, bekend onder de naam qing hao, reeds aanbevolen ter bestrijding van koude rillingen en koorts. Ook in meer recente geschriften wordt gewag gemaakt van de heilzame werking van decocten van qing hao [6]. Pas in 1967 in China een begin gemaakt met een systematisch onderzoek naar de werkzame verbindingen aanwezig in plantemateriaal dat wordt gebruikt in de volks-heelkunde.

Fig.1 Artemisia annua L. [4]
a,a1: gehele plant
b: bloemhoofdje;
c: leeg bloemhoofdje
d: blad

KRUIDIGE NIEUWTJES

Artemisia tegen malaria

Onderzoekers van het farmaceutisch bedrijf ACF hebben, samen met onderzoekers van diverse Nederlandse universiteiten, verbindingen geïsoleerd uit de plant Artemisia annua L. (Compositae) die zij willen gebruiken als geneesmiddel tegen malaria.

Er is grote behoefte aan een nieuw anti-malaria-medicijn omdat de malariaparasiet resistentie vertoont tegen kininederivaten.

De Artemisia annua is een sterk geurende éénjarige plant die twee meter hoog kan worden. Zij is verwant aan inheemse planten als dragon en bijvoet en komt van nature voor in China, Noord-Vietnam, Siberië en Noord-Amerika. Al duizenden jaren worden groene delen en pas gevormde bloeiwijzen van deze plant medicinaal gebruikt: bij koorts, chronische dysenterie, abcessen, schurft en oogontstekingen.

In 1972 werden in China de anti-malaria-eigenschappen van deze plant opnieuw ontdekt. Een kristallijn extract van de plant, qing-haosu genaamd, bleek zowel bij geïnfecteerde dieren als mensen te werken, een lage giftigheid te bezitten en zeer effectief te zijn tegen de malariaparasieten Plasmodium vivax en Plasmodium falciparum.

ACF introduceerde de plant in 1985 in Nederland. Sindsdien heeft men gewerkt aan het optimaliseren van de opbrengst van het gewas. Daarbij was de hoeveelheid winbare artemisinine een belangrijke leidraad. Deze verbinding lijkt namelijk de voornaamste component te zijn in de extracten.

In samenwerking met het laboratorium voor Parasitologie van de Universiteit van Leiden doet men onderzoek tot snelle inzet van deze verbindingen in de strijd tegen malaria.

Gezuiverde lucht door kamerplanten

Dat kamerplanten de lucht binnenshuis zuiver houden werd reeds lang aangenomen. De NASA heeft nu onderzoek gedaan naar planten als luchtzuiveraars en dit voor een eventuele reis naar Mars.

De onderzoekers kweekten de planten in gasdichte kunststoftenten waardoor de opgenomen en afgegeven stoffen exact konden worden gemeten. Van de onderzochte planten bleek een aantal inderdaad uitstekende gifstoffen te kunnen afbreken.

Zo wordt formaldehyde prima door Philodendron weggewerkt. Gerbera's en Chrysanten zijn effectief tegen benzeen. En als uitstekende luchtzuiveraars gelden de vijgeboom (Ficus) en de maagdepalm. Het

zijn niet alleen de bladeren die gifstoffen opnemen, maar ook de wortels en zelfs de bacteriën en de schimmels die bij de plant horen. Het allerbeste zou zijn een hydrocultuur met actieve koolstof te gebruiken, waar steeds frisse lucht doorheen wordt gepompt. Koolstof neemt de gifstoffen op, en spaart ze tot de wortels klaar zijn voor het verwerken ervan.

Arts of magiër?

Archeologen van de universiteit van Chicago ontdekten in het zuiden van Irak belangrijk historisch materiaal over de geneeskunst in Babylonië zoals die vierduizend jaar geleden werd uitgeoefend. In een tempel in de oude stad Nippur-aan-de-Eufraat vond men beeldjes en kleitabletten met informatie over ziektebeelden en het toenmalig gebruik van geneesmiddelen. Volgens de archeologen blijkt vooral dat de rijkere Babyloniërs een beroep konden doen op ervaren artsen. Vooral het gebruik van kruiden was goed ontwikkeld. Minder kapitaalkrachtige konden bij magiërs terecht. De minstbedeelden konden alleen met de hulp van priesters de zegen van de goden afsmeken.

FYTO – AGENDA

Een congres over de toetsbaarheid van fytotherapeutische geneesmiddelen

In de congrescyclus 1991 van de AAG (Artsenfederatie Alternatieve Geneeswijzen) wordt op zaterdag 16 november 1991 een congres gehouden over het thema "De Toetsbaarheid van fytotherapeutische geneesmiddelen".

De vereniging

De Nederlandse vereniging voor Fytotherapie werd opgericht ter bevordering van de kwaliteit van fytotherapeutica en fytotherapie en van een verantwoorde voorlichting daarover aan alle belangengroepen.
De NVF is vooral een wetenschappelijke vereniging. Dit komt tot uitdrukking in het ledenbestand dat voor 75 % bestaat uit artsen en apothekers. Daarnaast kent de vereniging farmacognosten, therapeuten, kwekers en industriële medewerkers onder haar leden. De activiteiten van de NVF zijn gelokaliseerd in haar commissies.

Er bestaan commissies voor Monografiën, voor Wetenschap en documentatie en voor redactie van de Fytotherapie Nieuwsbrief. Ook is er een Technische commissie, een PR-commissie en een Congrescommissie.
In 1989 gaf de vereniging de aanzet de het oprichten van ESCOP, European Scientific Cooperative for Phytotherapy. Sindsdien wordt het secretariaat van ESCOP door de NVF verzorgd. Deze Euoropese wetenschappelijke organisatie kent als leden de nationale verenigingen voor fytotherapie uit 11 Europese landen en onderhoudt bovendien sterke banden met American Botanical Council uit de Verenigde Staten.

Toelichting thema

Het doel van het congres is aan te tonen welke toetsingsmogelijkheden er bestaan voor fytotherapeutica en het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek.

Om dit doel te bereiken zal worden uiteengezet in hoeverre bestaande wetenschappelijke onderzoeksmodellen op de fytotherapie van toepassing zijn en waar er behoefte bestaat aan 'op maat gesneden' onderzoek dat de bijzondere aard van de fytotherapie - een in hoge mate empirische geneeswijze - recht doet.

Een aantal concrete onderzoeksprojecten zullen worden voorgesteld en doorgelicht. Sommige daarvan hebben al wetenschappelijk vruchten afgeworpen en staan op het punt een nieuwe fase in te gaan. Andere staan nog in het aanvangsstadium.

Eén van de onderzoeksprojecten zal gaan over bevindingen van artsen in

de behandeling met fytotherapeutica.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit artsen, apothekers, fytotherapeuten, wetenschappers, beleidmakers en een ieder die geïnteresseerd is in een adequate benadering van de fytotherapeutie.

Datum en plaats

Zaterdag 16 november 1991.
Aanvang: 09.30 uur.
Conferentie en Vergadercentrum 'De Eenhoorn' in Amersfoort.

Inlichtingen

Schrijven naar:
Congresbureau Gelderland
Antwoordnummer 1934
6500 VC Nijmegen
Nederland

Kruidententoonstelling in het natuurdomein Planckendael bij Mechelen

In het domein Planckendael te Muizen bij Mechelen hernam de tentoonstelling "Leven met Kruiden".

Vanaf 01 mei 1991 tot 29 september 1991 zal het dierenpark opnieuw worden omgevormd tot een kleurrijke plantentuin.

Een bezoek is ten zeerste aan te raden!

Ruilbeurs voor kruiden te Weelde

Op zaterdag 09 juni 1991 vanaf 09.30 uur tot 13.00 uur wordt een ruilbeurs voor kruiden gehouden te Weelde, Stationsstraat nr. 18 bij de heer Maurice Godefridi. U kan hier niet alleen zelf meegebrachte (interessante) planten ruilen met soms zeldzame kruiden, maar ook de merkwaardige kruidentuin van Maurice Godefridi bewonderen en ... meer uitleg bekomen over de talrijke planten.
Reeds verschillende jaren is deze ruilbeurs een succes waar 'kenners' hun ervaringen en planten kunnen uitwisselen.
De Stationsstraat te Weelde ligt dicht bij de Nederlandse grens op de baan van Turnhout naar Baarle-Hertog of Baarle-Nassau - links van de baan als men de richting Turnhout naar Baarle neemt.

In de omgeving bevindt zich een oude spoordijk met talrijke interessante planten. Beslist de moeite om een wandeling te maken!

Kruidenweekend in de Ardennen

Op zaterdag 06 en zondag 07 juli 1991 wordt een kruidenweekend georganiseerd in de Ardennen in het natuurreservaat van de Lesse en de Lhomme. Het zal een boeiende kennismaking worden met het ruige landschap en de mysterieuse plantengroei waaronder een aantal giftige planten die gebruikt worden in de homeopathie.

Inlichtingen en inschrijving bij:
Maurice Godefridi
Stationsstraat 18
2381 Weelde
tel. 014 / 65 69 32

Kruidenwandeling in het domein Alden Biesen

De Vlaamse Herboristen Vereniging vzw organiseert op zondag 02 juni 1991 een kruidenwandeling in het domein en omgeving van het kasteel Alden Biezen te Rijkhoven Bilzen, Kasteelstraat nr. 6.

Programma:

Bijeenkomst aan de ingang van het domein om 10.00 uur stipt.
Kruidenwandeling.
Pick-nick.
Kruidenwandeling.
Nabespreking.
Einde omstreeks 16.30 uur.

Bijzondere aandacht zal besteed worden aan de kruiden voor hart- en vaatziekten.

Deelname gratis voor leden van de Vlaamse Herboristen Vereniging en hun gezinsleden. Aan niet-leden wordt een bijdrage van 100 fr (of 6 FL) gevraagd.
De leden van de Vlaamse Herboristen Vereniging ontvingen een afzonderlijke uitnodiging.

Gelieve aangepast schoeisel en regenkledij niet te vergeten!

26 *Acetosa Annua Scandens Lusitanica* *Acetosa Annua Africana*

Nieuwe opleidingscyclus voor herboristen

Vanaf 07 september 1991 start de derde opleidingscyclus voor herboristen van de Vlaamse Herboristenopleiding Dodonaeus vzw te Weelde bij Turnhout (adres: Stationsstraat 18, 2381 Weelde).

Deze opleiding duurt $2^1/_2$ jaar en heeft plaats op zaterdag om de veertien dagen van 9.30 uur tot 15.40 uur.

Naast vakken als fytotherapie, fytologie, plantkunde, fysiologie, anatomie, pathologie en voedingsleer worden er ook seizoendagen ingelast en praktijk.

Inlichtingen en inschrijving:
Maurice Godefridi
Stationsstraat 18
2381 Weelde
tel. 014 / 65 69 32

Nationale tuinendag van de Velt

Op zondag 23 juni 1991 gaat de jaarlijkse nationale tuinendag door van de Velt vzw bij elke plaatselijke landelijke afdeling.

Informatie bij:
VELT vzw
Lt. Caluwaertsstraat 3
2160 Wommelgem
tel. 03 / 353 80 53

o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o o

Een Cruydeboeck.

In den welcken die ghelee

le hiſtorie/dat es Tgheſlacht/tſatſoen/naem/na-
tuere/cracht ende werckinghe/ van den Cruyden/
niet alleen hier te lande waſſende / maer ooch van
den anderen vremden in der Medecijnen oorboor-
lijch/met grooter neerſtichept begrepen ende
verclaert es/met der ſelver Cruyden na
tuerlich naer dat leuen conterfeytſel
daer by gheſtelt.

DEr hoochgheborene ende alder doorluchtich-
ſte Coninghinne ende Vrouwe/Vrouw Ma
rien Coninghinne Douaigiere van Hunghere/
ende Bohemen ꝛc. Regente ende Gouuernante
van des K. M. Neerlanden/toeghecomen.

Duer D. Rembert Dodoens/Medecijn van
der ſtadt van Mecheley.